

*Горшкальова В.П.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
Мельник-Шамрай В.В.,
к.с.-г.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЛІСОВИХ МАСИВІВ

Ліси відіграють ключову роль у підтримці екосистем Землі. Вони не лише забезпечують нас киснем, поглинаючи вуглекислий газ, але й регулюють клімат, впливають на водний баланс та є домівкою для тисяч видів тварин і рослин. Однак через масові вирубки, зміну клімату та інші екологічні загрози виникає потреба в активному відновленні лісів і збереженні їхнього біорізноманіття. Особливу увагу слід приділити ситуації в Україні, де ліси займають значну частину території та відіграють важливу екологічну, економічну та соціальну роль.

Відтворення лісів – це не просто висадка дерев, а комплексний процес, що включає природне і штучне поновлення, агролісівництво, догляд за лісовими насадженнями та боротьбу з шкідниками. Важливо використовувати місцеві види рослин, оскільки вони найкраще пристосовані до умов регіону та можуть забезпечити стійкість екосистем.

Особливої уваги вимагає ініціатива «Зелена країна», в рамках якої Україна планує висадити мільярд нових дерев до 2025 року. Ця програма є критично важливою для боротьби зі зміною клімату, оскільки ліси є одним з найефективніших природних механізмів поглинання вуглецю. Окрім того, відновлення лісів сприяє захисту ґрунтів від ерозії та поліпшенню водного балансу. Ліси є домом для понад 80 % усіх наземних видів флори та фауни. Втрата біорізноманіття призводить до незворотних екологічних змін і може вплинути на стійкість екосистем. В Україні ліси Карпат і Полісся є осередками багатого біорізноманіття, де мешкають рідкісні та зникаючі види. Один з найважливіших аспектів збереження біорізноманіття – це створення природоохоронних зон. Заповідні території допомагають зберігати види від вимирання, а також зменшують вплив людської діяльності. Важливим кроком є боротьба з незаконною вирубкою лісів та браконьєрством, які суттєво впливають на флору та фауну.

Ліси виконують безліч екосистемних функцій, що забезпечують стабільність природного середовища та життя людини. Екосистемні послуги лісових екосистем це забезпечення рекреаційних цінностей лісових масивів, захист ґрунтів від ерозії, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, збереження біорізноманіття, регулювання водостоку, продукування кисню, поглинання двоокису вуглецю та ін. За класифікацією МЕА лісові масиви забезпечують всі чотири групи екосистемних послуг, проте найважливішими з них є:

- Регуляція клімату: Ліси поглинають вуглекислий газ і випаровують вологу, що сприяє охолодженню атмосфери та підтримці кліматичного балансу.
- Захист ґрунтів: Лісові кореневі системи допомагають захистити ґрунти від ерозії та запобігти їх деградації.
- Водний баланс: Ліси забезпечують фільтрацію дощової води, підживлюють підземні води та зберігають гідрологічний баланс в екосистемах.
- Забезпечення ресурсів: Ліси є джерелом деревини, харчових продуктів, лікарських рослин і є важливою частиною життя багатьох спільнот.

Згідно з екологічними дослідженнями, ліси України відіграють важливу роль у регуляції клімату та збереженні біорізноманіття. Однак через незаконну вирубку, пожежі та шкідників площа лісів поступово зменшується. У 2014 році площа лісів становила близько 10,4 мільйонів гектарів, а до 2024 року ця цифра зменшилася приблизно до 10,185 мільйонів гектарів. Водночас урядові програми з лісовідновлення допомагають компенсувати втрати: щороку висаджуються нові ділянки лісів.

Збереження і відновлення лісів є надзвичайно важливим для забезпечення екологічної стійкості та захисту біорізноманіття. Ліси виконують життєво важливі функції для регулювання клімату, захисту ґрунтів, водних ресурсів та підтримки життя на Землі. В Україні ліси потребують особливої уваги через загрози, що виникають від незаконної вирубки, кліматичних змін та війни. Спільні зусилля урядів, громадськості та бізнесу, такі як ініціатива «Зелена країна», допоможуть зберегти та відновити лісові ресурси, забезпечивши стабільність для майбутніх поколінь.

Список використаної літератури

1. Державне агентство лісових ресурсів України. Режим доступу: <http://dklg.kmu.gov.ua> (дата звернення: 27.10.2024 р.)
2. Пацева І. Г., Барабаш О. В., Мельник-Шамрай В. В., Шамрай В. І., Пацев І.С. Аналіз сучасного стану лісових ресурсів у контексті сталого розвитку. Збірника наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. 2023. № 4 (493) . С. 205-211.